

Kronika Wąsosza

1290

22 listopada w Ścinawie (Steinau) Książę Głogowski Henryk
wystawia dokument powstania.

Dzierżawca Otto ze Szprotawy zakłada miasto za 86 fränków.
Powierzchnia ziemi (ok. 600 ha) i 4 do 12 wolnych lat (umorzenie długu)
obok osady słowiańskiej.

Przeniesienie siedziby kasztelańskiej z Sądowela (Sandewalde) do Wąsosza.

1312

W trakcie podziału Księstwa Głogowskiego Wąsosz przechodzi
do Księstwa Oleśnicy (Oels).

1315

W czasie rządów Konrada I z Oławy występuje wielki głód,
ponieważ wszystkie zasiewy wymarzają.

1319

Bolesław III z Brzegu (Brieg) w wojnie z Konradem I z Oławy zdobywa zamek Wąsosz.

1323

W pakcie pokojowym z 10 sierpnia 1323 r. pomiędzy Konradem I z Oławy
a Bolesławem III z Brzegu Bolesław III odstępuje Konradowi I zamek w Wąsoszu.

1338

Wielka plaga szarańczy.

1349

Jedna trzecia ludności pada ofiarą groźnej, siejącej spustoszenie zarazy.

1378

Książę Konrad II z powodu sporu z Klasztorem w Lubiążu (Leubus) zostaje wyklęty,
a jego Księstwo obłożone klątwą kościelną.

W Wąsoszu również nie mogą być odprawiane msze ,
działalność kościoła jest zakazana.

1412

Wybuch zarazy.

1432

Wąsosz zostaje spalony przez Husytów.

1464

Kolejny wybuch zarazy.

1465

Okolo święta Wniebowzięcia Matki Boskiej następują tak silne opady deszczu,
że wszystkie strumyki i rzeki występują z brzegów,
a wiele miejscowości staje pod wodą.

1474

Król Kazimierz IV Jagiellończyk przejeżdża przez Wąsosz.

1486

Książę Jan z Żagania (Hans von Sagan) zagraża miastu, ale zostaje przegrany.

1489

W dokumencie Księcia Konrada VIII nazwano Wąsosz obszarem miejskim. Wąsoski teren sięga od Kamienia, Osławic i Jemielna (Gimmel) na południu do Trzebosza (Triebusch), Zaborowic, Gajczyna i Siedźca na północy.

1494

Król Władysław z Bohemii (Czechy) oddaje w prezencie posiadłości Wielkopolski (Freie Standesherrschaft) Milicz, Wińsko (Winzig) i Wąsosz swojemu podkomorzemu (szambelanowi), baronowi Sigismundowi ze Żmigrodu (Kurzbach).

1513

Synowie Sigismunda ze Żmigrodu (Kurzbach) dzielą spadek. Johann Heinrich otrzymuje Milicz i Wąsosz.

1523

Wielka drożyzna.
Wąsosz, miasto Góra i Rudna (Raudten) przyznają się do Ewangelii.

1524

Wąsosz staje się ewangelicki.

1525

Synowie Sigismunda ze Żmigrodu (Kurzbach) (patrz 1494), Hans i Heinrich, sprzedają Wąsosz, Wińsko, Ryczeń (Rützen) Księciu Friedrichowi II z Legnicy-Brzegu.

1535

Miasto Wińsko otrzymuje zgodę na wyłączne prawo do wytwarzania piwa w obszarze Wińska i Ryczenia (Rützen).

1543

Ustala się prawo, że żadne obce piwo nie może być wnoszone na ten obszar.

1546

Wprowadza się podatek na piwo.

1552

Wybuch siejącej spustoszenie zarazy.

1553

Cechy piekarzy i szewców otrzymują nowy status.

1561

Cechy kołodziej, stelmachów, rusznikarzy, ślusarzy i bednarzy także otrzymują nowy status.

1571

Wielka drożyzna, po której następuje kolejna zaraza.

1577

Rozbudowa zamku na mieliznie Orli (Orlafurt, Horlefurt).

1578

Sukiennicy otrzymują status:

"Anno 1578 w dniu Księstwa Wrocław" - zostaje on zatwierdzony, a miasto umocnione.

1585

Siejąca spustoszenie zaraza.

1586

Kolejna wielka zaraza.

1588

Zezwolenie na opłaty za napój nasseny na 10 lat.

1589

Kuśnierze otrzymują nowy status.

1595

Rybacy także otrzymują nowy status.

1599

Powrót siejącej spustoszenie zarazy.

1604

Oprócz kościoła i zamku wszystkie domy są budowane z drewna. Cechy krawców, kowali, rzemieślników, stolarzy, szklarzy i rybaków otrzymują nowy status.

1613

W Wąsoszu i okolicach szaleje groźna zaraza.

1615-16

Susza z następującym po niej głodem.

1618-48

Wojna trzydziestoletnia.

1622

Wąsosz staje się jednym z czterech miast, płacącym Księstwu Wołów dwoma rodzajami groszy.

1625

Powódź.

1626

28 lipca Ernst z Mansfeld zajmuje Wąsosz w czasie swojego

przemarszu z Branderburgii do północno-wschodnich Węgier (Oberungarn).
Przechodzi przez Górę, a następnie Żmigród (Trachenberg).

1628

Rozbudowa zamku.

1631

Wielka zaraza przeniesiona do Polski.

1633

Szwedzi zdobywają zamek Wąsosz.

1634

Oddziały Wallensteina przejmują zamek.

1639

Pod koniec roku szwedzki generał Stahlhantsch zdobywa zamek.

1640

Królewskie oddziały zajmują Wąsosz.
Szwedzkie formacje napadają oddziały królewskie.

1642

2 stycznia 1639 Książę Franz Albrecht z Saksonii Lauenburg, Generał Królestwa, decyduje
wygnać zaborczych Szwedów na łaskę i niełaskę.
19 maja Szwedzi pod dowództwem Torstensonsona palą miasto.

1644

Wąsosz zostaje splądrowany przez królewskie oddziały.

1645

Zamek zostaje oblężony i ostrzelony przez szwedzkiego pułkownika Andersona,
następnie zaczyna służyć za kwaterę zimową.
W styczniu 1645 Szwedzi w błyskawicznym tempie
zdobycją zamek

1646

Armia szwedzka, a miesiąc później armia królewska, przechodzą przez Wąsosz.

1650

W Czechach, Morawie oraz Śląsku przedstawienie szlacheckich, znanych miast i
miejsz w Królestwie Czeskim i włączonych do Czech oraz Śląska od Matthaeum Merian
z Frankfurtu 1650:

Wąsosz nad Baryczą, Odrą na polskiej granicy, blisko Wińska i Góry usytuowany zostaje w
Księstwie Wołowskim, którego położenie zaliczone jest do Księstwa Legnickiego, jednak
nie należy do legnickiej tablicy Jonasa Scultetusa, ale Marinusa Helwigiusa Nissensisa,
śląskiego generała, jak również wspomnianego Jenasa Scultetusa Sprota-Silesius,
umieszczonego w tablicy międzynarodowej. W roku 1329 w głogowskich i węgierskich
czasach Króla Matthiae na obradach Księstwa we Wrocławiu ustalono to miasto umocnić.
W roku 1639 i 40 szwedzkie oddziały zostały napadnięte przez królewskich z Legnicy. W
1642 książę Franz Albrecht z Saksonii Lauenburg, Generał Królewski, skazał legnickie
miasteczko na łaskę i niełaskę oraz przegnał zaborczych Szwedów. Krótko potem jednak ci

na nowo dostali to miejsce.
Niedługo później nadeszli królewscy, ale w styczniu 1650 roku Szwedzi
w błyskawicznym tempie ponownie odzyskali zamek.

1654

Na wniosek dotkniętych miast zniesiono ustawę o piwie.

1655

Wymieniono cechy tkaczy pościeli, wełny owczej i lnu.

1656

Duże powodzie, w sierpniu wybucha epidemia, podczas której do grudnia umiera
139 osób. Chorzy i ich krewni muszą opuścić miasto i mieszkać na polu w chatach
stawianych w pośpiechu. Miasto zostaje zaopatrzone wydzielonymi artykułami
spożywczymi. Z powodu braku miejsc na cmentarzu miejskim otwiera się nowy cmentarz
na Lamaritze.

1657

Zbudowano kościół Salvator.

Trzeciego dnia Bożego Narodzenia jedenastu czeladników rzemieślnictwa upija się do
nieprzytomności w czasie kazania na zamku u Żydów. Znieważają tym świąteczny dzień,
za co każdy z osobna musi zapłacić 15 groszy kary.

1658

Budowa szkoły dla dziewcząt.

1665

W sierpniu podwyższenie się poziomu wody przerywa wały,
przez co do miasta trzeba przypływać łodziami.

1698

14 marca kościół Andrzeja i Salvatora zostaje zamknięty po zajęciu miasta przez
Gubernatora Nostitz.

15 marca pozwolono na odprawianie mszy katolickich
w kościele św. Mateusza.

1700-1721

Wojna północna.

1705

Miasto sprzedaje więzienie Wilhelmowi Kiese.
Wprowadzenie akcyzy generalnej, jednego z ogólnych podatków.

1706

Król Karol XII przechodzi ze swoim wojskiem przez Wąsosz.

1707

Na podstawie paktu trzy kościoły zostają oddane ewangelikom.
18 grudnia rozpoczyna się pierwsza msza ewangelicka.
Kapela zamkowa w prawym skrzydle zamku służy do mszy
małej gminie katolickiej do roku 1759.

1708

Zaraza z 40 ofiarami śmiertelnymi.

1710

Spalenie w pożarze prawie całego miasta (27 domów)
z wyjątkiem domu parafialnego,

1720

Miasto zaczyna posiadać sąd wyższy.
Wprowadzenie podatków tureckich.

1723

Mydlarze i lampiarze otrzymują patenty.

1730

Duża śmiertelność wśród zwierząt.

1734

Gwałtowne burze wyrządzają wiele szkód (strącone młyny wiatrowe,
wywrócone drzewa).

1736

Ten rok należy do mokrych i wilgotnych, plony na polach zaczynają gnić, a rzeka Odra przelewa się po tereny Wierzowic (Wiersewitz). Przedmieście Góry zostaje uratowane. Skutkiem tego są głód, wzrost cen, choroby i zaraza wśród zwierząt.

1738

Dekret królewski z 14 lipca 1738 nakazuje wydalenie ze Śląska wszystkich nieuprzywilejowanych Żydów. Temu zarządzeniu podlegają mieszkańcy żydowscy gmin Góra, Wąsosz i Chobienia (Köben), założonych po 1700 roku.

1740-42

Pierwsza wojna śląska.

1743

Potwierdzenie wiadomości o istnieniu Bractwa Strzeleckiego.

1744-45

Druga wojna śląska.

1746

Ósmy szwadron pułku Huzarów Gettkandta (nr 1) stacjonuje w Wąsoszu do 1806 r.

Z: "Prezentacji i opisu miast, miasteczek (dużych wsi), klasztorów, zamków, dworów rycerskich, domów szlacheckich, ogrodów, kościołów, gmin itd. Księstwo Legnicy, Brzegu i Wołowa z Dystryktem Księstwa Żmigrodu (Trachenberg)"

F.B.Wennher, 1750 r.

1753

Z miejskich lasów dostarcza się drewno na budowę ratusza w Rawiczu.

17 marca 1753 roku na urząd leśnictwa za ścięcie 50 sosen płaci się królewskim cłem, a za pomniejsze wydatki 200 talarów, 21 srebrnych groszy i 8 fenigów. Drwale otrzymują za to 69 talarów 2 grosze i 1 fening. W latach 1753-54 zostają kupione dalsze 42 sosny za 1102 talarów, 27 groszy i 2 feningi.

1756-63

Wojna siedmioletnia

1757

Austriacy ścigają pobitą pruską armię księcia Braunschweig-Bevern i przechodzą przez Wąsosz.

1759

27 października podczas oblężenia przez rosyjskie i austriackie oddziały Wąsosz zostaje ostrzelany z dział i całkowicie zniszczony.

Prawe skrzydło zamku zostaje zrujnowane, a później rozebrane.

1760

Orszak 100 kozaków grabi miasto przez dwie i pół godziny. Najpierw część, a potem cała armia rosyjska maszeruje przez Wąsosz.

1761

Rosyjska armia znowu przemierza Wąsosz.

Kiedy sześciu rawickich majstrów sukienników przybywa z 70 sztukami odzieży z Lubowa (Lübchen) do Wąsosza, kozacy i kałmuki odbierają im 8 koni. Innego ranka natomiast około 30 majstrów, którzy zostają poinformowani przez uciekającego fornala na uratowanym koniu, przybywa do Wąsosza, aby ocalić to, co jest jeszcze do ocalenia, nie tylko nie znajdują zrabowanego towaru, ale także sami plądrują i kradną ich ubrania.

1762

5 kwietnia po przymierzu między Prusami i Rosją, rosyjskie oddziały przechodzą jako przyjaciele.
Pierwsze lekcje po pożarze 1759.
Powstaje wąsoska piekarnia parowa braci Friedrich.

1763

W Wąsoszu żyje 2 Żydów.

1764

Bractwo Strzeleckie otrzymuje nowe zasady.
Powódź.

1767

Wioski dookoła Wąsosza (Pobiel, Schinaren, Halinów, Wodniki, Czarnoborsko, Wiklina, Pluskowiec, Czeladź, Drozdowice Wielkie, Górki, Bienowice, Cieszkowice, Hengwitz, Ostrawa) muszą sprowadzać piwo z miasta.

1768

3 października następuje poświęcenie nowej szkoły.

1769

Oddanie nowych organów kościołowi miejskiemu.

1773

Mydlarze i lampiarze otrzymują artykuły mączne,
utworzenie grupy młynarzy.
Zimą 1773/74 w wąsoskim lesie upolowano nie mniej niż 40 wilków.

1780

Duże powodzie.

1785

W wąsoskim lesie, nazywanym suche wrzosowisko, przy wycinaniu dębu zostaje zabity żołnierz pułku Anhalt, Dr Kühn, przybyły z Głogowa do Wąsosza.

1786

88 domów jest uprawnionych do prowadzenia browaru.

1787

Król Friedrich Wilhelm przekazuje 8000 Rthlr zniszczonym w czasie wojny siedmioletniej Górze i Wąsoszowi.

1790

Spór Bractwa Strzeleckiego z zarządem miejskim o prowadzenie strzelnicy królewskiej.

1799

Zasady Bractwa Strzeleckiego zostają nieznacznie zmienione.

1800

Dom Bractwa Strzeleckiego przekazany w dzierżawę wieczystą.

1801

Po pożarze miasta Rawicz wójt policji, Parisien, posyła furgonetkę, załadowaną środkami żywnościowymi.

1803

Na budowę kościoła ewangelickiego w Rawiczu wąsoska cegielnia posyła 100 000 dachówek.

1812

Funkcjonowanie poczty między Wąsoszem a Rawiczem.
Pocztę z Wińska przez Wąsosz do Góry przewozi poślaniec.
Założenie fabryki cukru przez radnego Hagemanna.

1813 -1815

Wojny wyzwolenicze.

1814

Zamknięcie fabryki cukru.
Wąsosz zaczyna posiadać akcyzę graniczną i Urząd Celny.

1816

1 maja akcyzy i cła zostają przydzielone Panu Beudel z Milicza do nadzoru i kontroli departamentu Urzędu Skarbowego w Wąsoszu.

1818

Szwadron drugiego pułku przybocznego huzarów stacjonuje w Wąsoszu.
Marzec: śmierć handlarki Inu Marii Magdaleny Bredtschneider w Wąsoszu, urodzonej na terenach Meisner. Kobieta przekazuje w testamencie spadek w wysokości 10 Rthl na Fundusz Inwalidzki przy Królewskim Wrocławskim Rządzie.

1819

1 czerwca- Urząd Skarbowy, akcyzy i cła zostają rozwiązane i utworzone jako Podurząd Skarbowy, podległy głównemu urzędowi w Wołowie.

1820

Zbudowanie nowego budynku szkoły.

1822

9 stycznia mistrz młynarski, Carl Pavel, z Wąsosza, z zagrożeniem własnego życia ratuje życie handlarzowi zwierząt, Andreasowi Wolffowi z Sarnowa (Wielkie Księstwo Poznań), który z powodu gwałtownych zawrotów głowy wpada do rzeki

Barycz. Nie zwracając uwagi na czyhające niebezpieczeństwo, młynarz pośpiesza łódką na pomoc nieszczęśliwemu i z wielkim wysiłkiem szczęśliwie wrywa go z objęć fal.

Budowa nowego ratusza w centrum miasta.

1823

10 stycznia wybucha pożar w Wąsoszu. Ogólne straty szacuje się na 150 Rtlr, a ubytki w środkach gaśniczych na 28 Rtlr 24 Sgr 5 Pf.

Dylichans pocztowy kursuje z Wrocławia, przez Auras, Brzeg Dolny (Dyhernfurt), Wołów, Wińsko, Wąsosz, Górę do Głogowa. W Wąsoszu jest Miejski Urząd Sprawiedliwości, który jeszcze nie został połączony z sądem miejskim. Miejsca sprzedaży sukna i towarów wełnianych zaniechano, przez co można tam pozyskać przedmioty bez świadectwa publicznego w obrocie gospodarczym.

1824

Opłaty miasta Wąsosz na śląskie, miejskie ubezpieczenie pożarowe wynosi 558 Rtlr, 9 Sgr i 1 Pf, opłata ubezpieczeniowa – 66 115 Rtlr, szkody ogólne – 1823 Sq 150Rtlr, a koszt straconych przyrządów gaśniczych szacuje się na 28 Rtlr 24 Sgr 5 Pf.

1825

Opłaty miasta Wąsosz na śląskie, miejskie ubezpieczenie pożarowe wynosi 192 Rtlr, 25 Sgr 1 Pf, opłata ubezpieczeniowa – 66 115 Rtlr, szkody ogólne miasta z 1824 roku – 132Rtlr 9 Sgr 9 Pf, za pożar, który wybuchł 5/6. 09. 1824 r. Opłaty miasta Wąsosz na pokrycie strat bombardowania śląskich twierdz miejskich z roku 1806 wynoszą 489Rtlr 23 Sgr 11 Pf.

Jarmark Michaela, z powodu żydowskiego święta, zostaje przeniesiony z 3/4. 10 na 10/11. 10.

Na zapotrzebowanie garnizonu miasta Wąsosz w roku 1826 podano 50 Klaftern (jednostka, miara objętości) miękkiego drewna, 125 świec, każdorazowo 60 Pfund (jednostka) rafinowanego i magazynowanego oleju lnianego, 1 Pfund (jednostka) nici na knoty świec, 68 książek, papier, 1750 sztuk piór i 60 szczotek.

1827

Ponadto w roku 1827 podano 18 korców żyta, 358 korców owsa, 2 korce jęczmienia, 2597 cetnarów siana i 321 stert słomy. Dostawa żyta zostaje przywieziona bezpośrednio do mistrza piekarskiego Joh. Jac. Sprangela.

1830

14 marca na rynku poddaje się licytacji niezdolne do służby kawaleryjskiej żrebacki. 8 października na rynku sprzedano 40 koni dla armii.

1836

Przejęcie fabryki do przeroby buraków.

1839

Fabryka cukru zaprzestaje produkcji.

1844

W Wąsoszu żyje 9 Żydów.

1846

22 września król Friedrich Wilhelm odwiedza miasto.

1848

Posłaniec przewożący pocztę kursuje z Wąsosza do Rawicza.

1858

Budowa drogi Wąsosz - Smogorzów - Wołów.

1864

W Wąsoszu żyje już 24 Żydów.

1866

Epidemia cholery.

1870

1 września zamknięto stację dworca kolejowego między Rawiczem i Wąsoszem, a w zamian uruchamiono przejazd z dworca w Rawiczu do Wąsosza. Czas odjazdu w Wąsoszu jest w godzinach 5:45 i 16:15, natomiast w Rawiczu o 8:40 i 20:30. Czas przejazdu wynosi 1 godzinę i 35 minut.

1871

W Wąsoszu żyje 52 Żydów.

1873

Otwarcie szkoły dalszego kształcenia.

1876

Dzierżawca posiadłości nazywa się Steinert.
Synagogę gminną w Wąsoszu reprezentują przewodniczący Moritz Cohn, R. Brann, J. Miodowski.
Ekspedycja pocztowa zostaje połączona ze stacją telegraficzną.

1877

Założenie Wąsoskiego Związku Wojennego.

1882

Powstanie Katolickiego Sierocińca im. św. Józefa Stifta.

1883

Ksiądz Joseph Willnich pełni lokalny nadzór nad katolicką szkołą w Wąsoszu.
Komornik Füssel przeniesiony do Sądu Rejonowego w Bolesławcu.
Kupiec Julius Männich z Wąsosza zostaje mianowany komisarzem.

1884

15 września otwarto połączenie kolejowe Wąsosz-Trachenberg.

1887

Założenie urzędu dla Wąsosza i okolic.

1888

29 maja- założenie klubu gimnastycznego.

1898

10 lutego powstaje linia kolejowa Legnica – Ścinawa – Kobylin.

1900

Powstanie Domu Dziecka.

1909

16. 07. 1909 r, zostaje ustalony Mietenschaedigungs-Tarif dla nauczycieli i nauczycielek szkół podstawowych:

Wąsosz: Kierownicy szkół z 6 albo wyższej klasy zarabiają rocznie 290 M, inni kierownicy oraz nauczyciele 240 M, a nauczycielki 170 M.

Nieznana osoba przekazuje szkole w Wąsoszu dwie książki.

Urzędy celne w Górze i Wąsoszu otrzymują uprawnienie do wystawiania pojazdów na swoim obszarze.

1911

Budowa miejskiej gazowni.

1912

Samodzielne podmiasto zostaje włączone do miasta.

1913

Budowa hali sportowej.

1914

19 grudnia odbywa się zebranie generalne Związku Nauczycieli w Wąsoszu.

1915

15 lutego 1915 odbywa się posiedzenie radnych i wybór właściciela młyna parowego. Gustav Dumke decyduje się na budowę miejscowego zakładu wodnego.

1919

Wpłata o wartości 5, 10 i 50 Pf.

1920

Kolejna wpłata o wartości 25 i 50 Pf.

1923

Założenie klubu sportowego.

1925

W Wąsoszu żyje już tylko 15 Żydów.

Ze zbiórek pieniędzy z lat 1924-25 dla potrzebujących gmin, Wąsosz otrzymuje 900 RM na renowację kościoła.

1926

22 czerwca- powódź w Wąsoszu.
Otwarcie biblioteki miejskiej.

Budowa domu młodzieży na placu kościelnym.
Stworzenie boiska piłkarskiego, następnie przygotowanie terenu do lekkoatletyki.

1928

Jesienią poświęcenie budynku.

1929

Powstaje nowy, przestronny budynek szkoły.
Budowa basenu.

1930

2 listopada- kolejna powódź w Wąsoszu.

1931

29 września -otwarcie nowego budynku szkolnego przy ul. Hindenburga.

1933

Wąsosz otrzymuje obóz pracy.
W Wąsoszu żyje 12 Żydów.

1934

Założenie Klubu Kajakowego Wąsosz.
10 maja- odkrycie kamienia pamięci NSDAP.

1938

W Wąsoszu żyje jedynie 2 Żydów.

1945

25 stycznia-zajęcie miasta przez Rosjan. Zniszczenie 65% Wąsosza.
23 stycznia 1945, Pastor Dr. Tillmann zostaje w St. Josephstift w Wąsoszu, ponieważ nie ma możliwości na wywiezienie sióstr oraz 120 polskich i rosyjskich dzieci. Pisze on:
"Rosjanie wchodzą do miasta. Staje się ono obozem wojskowym. Ciągłe odwiedziny Rosjan w pierwszych 10 dniach są częściowym zagrożeniem dla mnie i innych Niemców. Zachowanie komendanta wojennego z powodu naruszenia prawa jest wzorowe: aresztowanie sprawcy, posiedzenie sądu wojennego i ukaranie inicjatora... "
Kiedy Polacy w czerwcu 1945 rozpoczynają usuwać Niemców z obszarów prawobrzeżnej Odry, Pfarrer Tillmann, prowadził przemarsz z około 30 starymi ludźmi i innymi obywatelami Wąsosza. Ich podróż trwała ponad trzy tygodnie, zanim udali się do domu starców.
Kościół św. Andrzeja zostaje spalony przez Rosjan.

Podstawowe źródło wykorzystane przy tłumaczeniu kroniki z języka niemieckiego na polski znajduje się na stronie: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Wąsosz_\(powiat_górowski\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Wąsosz_(powiat_górowski)) w linku zewnętrznym – Niemiecka kronika. Największe podziękowanie za pomoc przy tłumaczeniu kroniki, której to informacje w języku niemieckim pochodzą od niemieckiej rodziny Sabath, należą się Panu Stanisławowi Garbosowi, który pierwsze lata swojego życia spędził w Wąsoszu - obecnie od prawie 40 lat mieszka w Niemczech. Nad poprawnością „wolnego tłumaczenia” pracowała również Pani Barbara Gransort. W tłumaczeniu kroniki znajduje się również moja praca.

Elżbieta Poprawska